

ره‌هنديڼ د‌روونيڼن ئافره‌تا کورد د‌رؤمانا (مريه‌ما) ييدا.

محسن عارف صالح و ساناز محمود يوسف

پشکا زمانى کوردى، کوليژا زمانان، زانکویا دهوك، هه‌رېما کوردستانى-عيراق

((ميژووييا وه‌رگرتنا فه‌کوليني: 22 گولان، 2022، ميژووييا ره‌زامه‌نديا به‌لاڤكرنى 28 تيرمه‌هه، 2022))

پوخته

ئه‌ف فه‌كۆلينه بزافه‌كه ژ بۆ د‌يچوون وده‌ستنيشانكرنا هنده‌ك ره‌هنديڼ د‌روونيڼن ئافره‌تې، نه‌خاسمه بۆ پراكتيكي كه‌سايه‌تيا (مريه‌ما) يي د‌رؤمانا (مريه‌ما) يا (سه‌برى سليقانه‌يى) دا وه‌ك نموونه هاتيه‌ وه‌رگرتن. ئه‌و هيژ و ره‌هنديڼ د‌روونى ييڼ رؤماننقىسى داينه‌ كه‌سايه‌تيا (مريه‌ما) يي هاتينه‌ دياركرن. هه‌روه‌سا بزافه‌ك بۆ به‌رسقدانا پرسه‌كا گرئمانه‌يى هاتيه‌دان، رؤماننقىسى ب چ ئاوا كه‌سايه‌تيا ئافره‌تا كورد ژ لايى د‌روونيڤه ويڼه كريبه‌؟، ب د‌ه‌ربرينه‌كا دى د‌جقايى بابسالاريدا ريگرى ل هه‌مبه‌ر ئافره‌تې ب چ ئاوا هاتيه‌كرن؟، ئه‌فه ب پالپشتيكرن ل سه‌ر تيؤرييا ره‌خه‌يا د‌روونشيكارى يا (سيگموند فرويد) و د‌يتنيڼ (ئه‌لفريد ئه‌دلر)ى، ب ريكا ده‌ستنيشانكرنا هه‌ر سى هيژيڼ (ئه‌ز، ئه‌و، ئه‌زى بالا) ئه‌ويڼ د‌ ناخى هه‌ر كه‌سايه‌تيا كيدا كۆمفه‌دبن و پيڤكاته‌يا د‌روونى يا مروڤى پيڤكه‌ين و هه‌روه‌سا گرئيا هه‌ستكرن ب كيماسييى ل سه‌ر كه‌سايه‌تيا (مريه‌ما) يي د‌رؤمانا (مريه‌ما) ييدا هاتيه‌ به‌رجه‌سته‌كرن. فه‌كۆليني دياركريبه‌ كو ره‌هنديڼ د‌روونى ب زه‌لالى ل ده‌ف مريه‌مايى ده‌ينه‌ ديتن، ژ به‌ركو د‌ قؤناغين ژيانا خؤدا كه‌فتيه‌ د‌ باره‌كى د‌روونى ييڼ خرابدا و ل دويڤ ئه‌وى بارودؤخى كه‌سايه‌تيا وي گوهؤرين ب سه‌ردا ده‌ين، د‌ ئاستيڼ ئه‌و و ئه‌ز و ئه‌زى بالا دا ب ساناهى هه‌ست ب ئه‌وان گورانكاريان ده‌يته‌كرن.

په‌يڤتين سه‌ره‌كى: ره‌هنديڼ د‌روونى، ئه‌و، ئه‌ز، ئه‌زى بالا، هه‌ست ب كيماسيكرنى.

پيشه‌كى

ئه‌ف هه‌وله د‌ ناف جقايڼ پاشقه‌ماي و گرتيدا سه‌رناگرن و به‌رده‌وام ئافره‌ت توشى گرفت و شكه‌ستنيڼ د‌روونى د‌بيت و د‌ ناخى خؤدا هه‌ست ب كيماسييى و بى ده‌سته‌لاتيبي د‌كه‌ت، له‌ورا وه‌ك نفش خو ژ نفشى زه‌لامى كيتر د‌بينيت، ئه‌فه‌جا هه‌ستيڼ خو كپ د‌كه‌ت و نه‌شيټ ب ئازادى د‌ه‌ربريني ژ هيڤى و ئوميډ و چه‌زيڼ خو بكه‌.

ناقونيشانى فه‌كۆليني: فه‌كۆلين ل ژير ناقونيشانى (ره‌هنديڼ د‌روونيڼن ئافره‌تا كورد د‌رؤمانا (مريه‌ما) ييدا) يه.

سنوورئ فه‌كۆليني: ئه‌و بانگه‌وازيڼن ژ لايى نقيسه‌ر و ئه‌ديب و ره‌وشه‌نيرانقه د‌ جقايى مه‌ده‌نيدا د‌ه‌ر د‌كه‌فن، ب تايه‌ت ئه‌ويڼ بانگه‌وازا به‌كسانى و دادپه‌روه‌رييى و داخوازا مافين ئافره‌تې

رؤمان وه‌ك ژانره‌كى ئه‌ده‌بى هه‌ولا ويڼه‌كرنا جقايى ب ئاوايه‌كى كه‌تواري خؤيا د‌كه‌ت، ئه‌فه‌جا د‌رؤمانا (مه‌ريه‌ما) دا نقيسه‌ر (سه‌برى سليقانه‌يى) ب ئاوايه‌كى راسته‌راست به‌حسى كيشه‌كا د‌روونى جقايى كريبه‌ و ب ويژه‌كى ئه‌و كيشه‌بيڼ جقايى و ره‌هنديڼ د‌روونى ييڼ د‌بنه گرفت د‌ د‌روونى ئافره‌تا كوردا ويڼه‌كرينه.

ئافره‌ت ب سروشتى خو ييڼ بايولؤجى ژ زه‌لامى بيهيژتره، ئه‌فه‌جا هندی هه‌ولان بدن كو خو به‌يژ نيشا بده‌ت، يان ريڤخراويڼ پشته‌قان و هاندەر بۆ پيشنيڤخستنا بزافا فيمينيزمى به‌رده‌وام خه‌باتى بكن و هه‌ولان بدن كو ئافره‌تې به‌يژ نيشا بدن،

دویف ئاستین (ئەو و ئەز و ئەزى بالا) هاتییە‌کرن. ته‌وه‌رئ سێی ل ژېر ناڤونیشانی (ده‌رپرینا ده‌روونیا ئافره‌تی د رۆمانیدا)یه، د ئەفی ته‌وه‌ریدا به‌حس ل (که‌سایه‌تییا پشتگو‌ه‌خستی، که‌سایه‌تییا بنده‌ست و که‌سایه‌تییا هار و خرابکار) هاتییە‌کرن. ته‌روه‌ئ چارئ ل ژېر ناڤونیشانی (گرپیا هه‌ستکرن ب کیماسی) یه د ئەفی ته‌وه‌ریدا به‌حسئ ئەفی گری و قه‌ره‌بوویا وئ ب هونه‌ری و داهینانیقه هاتییە‌کرن.

ته‌وه‌رئ ئیکئ: که‌سایه‌تی و سیمایین ئافره‌تی د رۆمانا (مه‌ریه‌ما)دا

1- که‌سایه‌تی:

مه‌به‌ست ژ که‌سایه‌تیین ((هنده‌ک سیفه‌تین تاییه‌تن؛ کو پیکه‌اته‌یه‌کا تمام بۆ تاکی پیکده‌ین و پین ژ هنده‌کین دی ده‌پته‌ جو‌دارکرن)) (عبدالخالق، 2009: 43). واته هه‌ر تاکه‌ک هه‌لگری که‌سایه‌تییه‌کا تاییه‌ته و ئەقه‌یه وه‌دکه‌ت ژ که‌سایه‌تیین دی به‌پته جو‌داکرن. ئانکو که‌سایه‌تی ((پیکه‌اته‌یه‌کا تمام یا ده‌روونی و جفاکیه بۆ ره‌فتارین مرۆفی)) (الساعاتی، 1986: 118). ئەوه یا ناسنامه‌ی ب مرۆفی دبه‌خشیت.

د رۆمانا (مه‌ریه‌ما)یدا، که‌سایه‌تییا سه‌ره‌کی ئافره‌ته‌کا ئاساییه ب ناقئ (مه‌ریه‌ما)، به‌لئ پشتی ناسنامه‌یا وئ ژئ هاتییه ستانن، به‌ره‌ف یاخیبوونی دجیت و ژ جفاکئ خۆ توره‌ دبیت و بریارئ دده‌ت ل که‌سایه‌تییا خۆ بگه‌رییت و دیسان ناسنامه‌یا خۆ قه‌بینیت. رویدانا سه‌ره‌کی ل دۆر خودئ (مه‌ریه‌ما)ی ب خۆ دزقپیت، ژ ئەنجامئ ژینگه‌ها جفاکی و که‌لتووری (مه‌ریه‌ما) توشی رویدانه‌کا دلته‌زین دبیت، ئەوژئ پشتی دایک و بابین وئ وه‌غهر دکهن، ئیدی دبیته ئالاقه‌ک د ده‌ستی ژنابیدا و پپی دلۆفانی سه‌ره‌ده‌ری ل گه‌ل ده‌پته‌کرن، هه‌تا وی راده‌ی کو چه‌زکریی ژنابا وئ ل ژبه‌کئ

و به‌رده‌وام پشته‌فانییا ئافره‌تی دکهن کو ئەو خوه‌دی که‌سایه‌تییا خۆ بیت و ب ئازادی ژ ره‌هنده‌کئ ده‌روونی ده‌رپرینی ژ چه‌ز و ئاره‌زوو و هیفی و ئومیدین خۆ د ناڤا جفاکئ خۆدا بکه‌ت.

رۆمانا (مه‌ریه‌ما) یا رۆماننقیس (سه‌بری سلێفانه‌یی) خوه‌دی ئەف په‌یامه‌یه، له‌ورا وه‌ک نموونه بۆ ئەفی قه‌کۆلینئ هاتییه هه‌لبژارتن و ده‌ستنیشانکرن کو نموونه‌یین وئ رۆمانئ بینه هنده‌ک مینا‌ک ژ جفاکئ مه‌ی کورده‌واری.

پرسیارین قه‌کۆلینئ: ئەو پرسیارین قه‌کۆلینئ بزافکری ل په‌ی به‌رسقا وان بچیت، ئەقه‌نه: ئایا ئافره‌تا کورد د ناڤ جفاکئ مه‌ی کورده‌واریدا دشی‌ت خوه‌دی که‌سایه‌تییا خۆ بیت و ب ئازادی ده‌رپرینی ژ چه‌ز و هیفی و هه‌ستین خۆ بکه‌ت؟ ئایا ره‌هندين ده‌روونی ل ده‌ف ئافره‌تا کورد بووینه ریگر کو ب ئازادی ده‌رپرینی ژ ناخئ خۆ بکه‌ت؟ ئایا جفاکئ مه‌ ده‌رفه‌ت دایه ئافره‌تی ب په‌کسانی ل گه‌ل زه‌لامی ده‌رپرینی ژ ده‌روونی خۆ بکه‌ت؟

رېبازا قه‌کۆلینئ: د ئەفی قه‌کۆلینیدا رېبازا وه‌سفی شیکاری بۆ ده‌ستنیشانکرننا هنده‌ک دۆخین ده‌روونی یین ئافره‌تی هاتییه په‌یره‌وکر، ئەقجا زۆر یا گرنه‌گه ل دویف هنده‌ک پیقه‌رین زانستی و سایکۆلۆجی کیشه و گرفتین ئافره‌تی و کاریگه‌رییا ئەوان ل سه‌ر ره‌هندي ده‌روونیی که‌سایه‌تییا ئافره‌تی ده‌ستنیشان بکه‌ین.

په‌یکه‌رئ قه‌کۆلینئ: قه‌کۆلین ژ چار ته‌وه‌ران پیکده‌یت: ته‌وه‌رئ ئیکئ ل ژېر ناڤونیشانی (که‌سایه‌تی و سیمایین ئافره‌تی د رۆمانا (مه‌ریه‌ما)دا)یه، د ئەفی ته‌وه‌ریدا به‌حس ل (که‌سایه‌تی و سیمایین ئافره‌تی) د رۆمانیدا هاتییە‌کرن. ته‌وه‌رئ دووئ ل ژېر ناڤونیشانی (پیکه‌اتا ده‌روونی بۆ که‌سایه‌تییا ئافره‌تی د رۆمانیدا، (ل دویف بنه‌مایین قوتابخانا ده‌روونشیکاری)یه، د ئەفی ته‌وه‌ریدا به‌حس ل دابه‌شبوونا که‌سایه‌تییی ل

وهك كه‌سايه‌تیبه‌كا سته‌ملیكری ژ لایئ جفاکیفه دهیته زانین.

۲-سیما:

سیما ئەو سیفەت و تاییه‌تمە‌ندینه‌کو وینە و كه‌سايه‌تیبیا مرؤفی پی دهیته نیاسین، ب شیوه‌یه‌کی رۆمانقیس كه‌سايه‌تیبین به‌رهمی خو سیمایین تاییه‌ت ل گورە‌ی قیانا خو ب وان دبه‌خشیت، ب ره‌نگه‌کی ئەو سیما ل گەل كه‌سايه‌تیبیان هه‌فگونجانەك هه‌بیت. واته ((سیما خودیكا له‌ش و كه‌سايه‌تیبیا مرؤقییه، هه‌ر وه‌كو د قه‌كۆلینین زانستیدا ب تاییه‌ت د زانستی ئاماریدا ئەو چە‌نده هاتییه‌په‌سه‌ندكرن؛ كو د ناچه‌را سیمایین تاکی و كه‌سايه‌تیبیا ویدا په‌یوه‌ندییه‌ك یا هه‌ی)) (الحلايقة، www.mawdoo3.com). هه‌ر وه‌کی د تیکستین ئە‌ده‌بیدا ژێ دیار دبیت؛ كو پراڤیا جارێ نقیسه‌ر سیمایین کاره‌كته‌رین خو ل دویف كه‌سايه‌تیبیا وان هه‌لدبژین، ئانكو کاره‌كته‌ر ئە‌گه‌ر كه‌سه‌كێ باش بیت سیمایین جوان دده‌تی و به‌رؤفاژی ئە‌گه‌ر پی خراب بیت سیمایین کریت پی دبه‌خشیت، هه‌ر چە‌نده ئە‌قه ل گەل لوژیکی ناگونجیت، به‌لئ زۆربه‌یا جارێ ب ئە‌وی ره‌نگییه.

د رۆمانا (ماریه‌ما)ییدا، رۆمانقیسی هه‌نده‌ك سیمایین تاییه‌ت ب كه‌ساتییا (ماریه‌ما) پی وه‌كو سالوخه‌ت به‌خشینه، ژ ئە‌وان سیمایان (جوانی، به‌ژن زراف، ئە‌سمه‌ر، چاف كه‌و، گه‌رده‌ن گاز و كه‌زی ره‌ش و دریز) كو د دوو په‌ره‌گرافاندا وه‌سفا سه‌روسیما و تاییه‌تمە‌ندیین (ماریه‌ما) پی هاتییه‌كرن. ده‌می ل سه‌ر زاری (ماریه‌ما) پی ب خو هاتییه‌ قه‌گیران: ((تو دزانی، ئە‌ز نه‌ كچه‌كا کریتم... به‌ژن‌زراف، ئە‌سمه‌ر، چافكه‌و و گه‌رده‌نگازم وه‌کی دایكا خوه، به‌لئ قان سالان هه‌نده‌ك داقتین سپی ل سه‌رئ من ده‌رکه‌تینه...)) (سلیقانه‌یی، ۲۰۲۰: ۷). د په‌ره‌گرافه‌كێ ویدا ب ئە‌قی شیوه‌ی هاتییه: ((هه‌ندی ل بيرا من ده‌یت كه‌زییا من وه‌سانه، دگه‌هت سه‌ر كه‌ماخین

بچویك دلئ خو دبه‌تی و (ماریه‌ما) پی ب زۆری ژ كچینییی دئخیت، ئە‌قجا ژبه‌ر بی ده‌سته‌لاتییا خو و دابونه‌رتین جفاکی و ئایینی و جفاکی بابسالاری هه‌تا ماوه‌یه‌كێ دریز بیده‌نگی پی هه‌لدبژیریت، ل ده‌ستی پی كه‌سايه‌تیبیا (ماریه‌ما) پی كه‌سايه‌تیبه‌كا لاواز بوو، پاشی ژ ئە‌نجامی وئ كپكرنا د ناخی ویدا، هه‌لچوون ل ده‌ف په‌یدا دبیت و هیدی هیدی گورانکاری ب سه‌ر كه‌سايه‌تیبیا ویدا ده‌یت، له‌ورا بریارئ دده‌ت ل ناسنامه‌یا خو یا ره‌سه‌ن و بیگونه‌ه بگه‌رییت و چه‌ز دكه‌ت بده‌ته دیاركرن؛ كو ئافه‌ت د ئە‌قی جفاکیدا ب تنئ ئالاقه‌كه‌ د ده‌ستی ره‌گه‌زی نیردا، ده‌می دبیزیت: ((هه‌ر نیره‌ك، بی كو پیرامیدان ئاڤا بكت، دخوازت بیت فیرعه‌ونه‌ك و ئە‌م ل به‌ر ده‌رازینكا عه‌رشئ وی سه‌مای بكن، به‌لئ خه‌ونین مه‌ ل كۆلانی ته‌نگ و تازی ژ دزی قه‌ ب دوماهیک به‌ین)) (سلیقانه‌یی، ۲۰۲۰: ۸). هه‌روه‌سا د هه‌قه‌یینه‌كا ویدا ل گەل (نارین) ئ دبیزیت: ((ببۆره‌ نارینا من، به‌لئ ساله‌هان ساله‌ و ئە‌ف مرؤفه‌ ژنی وه‌ك ماكه‌ره‌كێ دبینن، جار لی سویار دین، جار بارئ خوه لی دکن و جارین دی ژێ ده‌قی وئ لغاف دکن. به‌لئ نها، نها ژنی بریاردا... بریاردا كو بناخفت و شه‌هه‌دکی پی ل سه‌ر تاوانین وان بدت و چ دقه‌ومت بلا بقه‌ومت. راسته‌ ئە‌و شه‌هه‌دکییا من کیم دبینن ب تنئ چونکی می مه‌. به‌لئ خه‌م ناکه‌ت، هه‌ر كه‌س ئازاده‌ من چاوان ببینت، دیاره‌ ئە‌و نه‌ ب چاقتین خوه، به‌لئ ب هه‌نده‌ك تشتین دی ژنی دبینن)) (سلیقانه‌یی، ۲۰۲۰: ۱۴). واته كه‌سايه‌تیبیا قاره‌مانا ئە‌قی رۆمانی ل ده‌ستی پی كه‌سايه‌تیبه‌كا ئاسایی بوو، به‌لئ ژ ئە‌نجامی وئ سه‌ره‌ده‌رییا جفاکی و ب تاییه‌ت ئە‌وا ژ لایئ زه‌لامیقه‌ ل گەل هاتییه‌كرن، ل دوماهی پی ره‌فتار و کریارین وئ به‌ره‌ف یاخیبوونی ژ ئە‌وی جفاکی د ناڤدا دژیت دچیت و بییاوه‌ری ل هه‌مه‌ر زه‌لامی ل ده‌ف په‌یدا دبیت و د نیرینا ویدا كه‌سايه‌تیبیا وئ

کەسایەتییە حەزین ھەلگرتی و پیکھاتەیین و ھەر ئەون یین دەربڕین دەروونی دروست دکن)) (عباس، 2005: 324). واتە ((ئەو بەشە بنچینەییە کە یان بلین بەشە رەسەنە کە کەسایەتییە، لەم بەشەدا غەریزەکان، یادە خەفە کراوەکان و یادەوہری و ئەزموون و ھەستە چەپاوەکان ھەن)) (قەرەداغی، 2011: 102).

د پۆمانا (مریەما) ییدا، سەرەرای وئ ستەما ل (مریەما) یی ھاتیبە کەرن، کو پۆژانە ژ بیرھینانا وئ کارەساتی دنالی، ئەقجا وە کارقەدانە ک ئیدی حەزین وئ فییری کریارا سیکسی بوون و بیی حەزا (مریەما) یی ژ بەر کپکریین وئ یین دەروونی ئەو کریارا سیکسی بو وئ بوو تشتە کئ ئاسایی و ئیدی نە ب قیان حەزین وئ داخوازا سیکسی ل گەل تاوانباری دکن. دەمی ئەو ب خۆ دانپیدانئ دکەت و دیژیت: ((ئەزموونە ک سروشتی بوو، ژ ھەر ئەزموونە کا دی جودا بوو، چونکی ل دوماھیکئ مەرەقین ھار و ئاگرینی کچینییا من فییری خیانەتئ کەرن)) (سلیقنەیی، 2020: 54).

2-ئەز:

ئەف ئاستە ناسنامەیا مرۆقی ب ریکا ھەلسەنگاندن و عەقل و پروسیسین مەعریفی وەکو ھزرکن، بیرھینان، زمان و درکاندا مرۆقی... ھتد بەرجەستە دکەت.

ئاستی (ئەز) دەربڕینی ژ خودئ مرۆقی دکەت، دکەقیتە د ناقبەرا ھەردوو ئاستین دیدا و ھەقسەنگیە کئ د پاریزیت و ریکی نادەت ل سەر ئیکودوو زال بین (حوسین، 2007: 348). وەکو (ناقبەرە کئ ھەستیار د ناقبەرا (ئەو) و جیھانا ژ دەرڤە؛ یان (ئەزئ بالا) (وژدان) ئ کار دکەت (عبدالقاد، 2005: 43). ئەف ئاستە ((ژ بو دەستنیشانکرنا وینەییە)) (الزیباری، 2006: 96). وەکو تیکەلبوون ((یا پیکھاتییە ژ تیکەلبوونا ھەست و نەستی، ئەقئ تیکەلییی ژئ پەیوہندی ب ژیانا جقاکی و رەوشتی

من. نزانم بۆچی، بەلن ھێژ من دوو کەزی نەقەھاندینە، ئیک ب تنئ یە، رەش و دریژە)) (سلیقنەیی، 2020: 51). واتە کەسایەتییە ئافرەتا ژ لایئ سەر و سیمایانقە خودان ھندە ک سالوخەتین جوان د ناف جقاکی بابسالاریدا دبیتە قوربانیا حەزین زەلامین دەستەلاتدار د وی جقاکیدا، ئەقجا چ رەنگی دەستەلاتئ بیت، (مەریەما) ب سروشتئ خۆ ب خۆ کچەکا جوان بوو، بەلئ ژبەر دەستەلاتا جقاکی بابسالار نەدشییا نە شانازیی ب جوانیا خۆ بیەت و نەژی پتر خۆ ب خەملینیت و خەملا خۆ نیشا جقاکی خۆ بەت.

تەوہری دووی: پیکھاتین دەروونی بۆ کەسایەتییە ئافرەتئ د پۆمانیدا (ل دویف بنەمایین قوتابخانا دەروونشیکاری)

کەسایەتییە ئافرەتئ د پۆمانیدا ل دویف ھەر سی ئاستان (ئەو، ئەز، ئەزئ بالا) ھاتیبە بەحسکرن: 1-ئەو:

مرۆف ب سروشتئ خۆ کەسە کئ غەریزییە، د ئەفی ئاستیدا چیژ وەرگرتن خالا سەرەکییا مرۆقییە، ئانکو ئەو کپکریین د دەروونی مرۆقیدا ژ ئەنجامئ دابونەریتین جقاکی و ئایینی دبنە سەدەم؛ کو مرۆف ئیدی ریکین شاش بگریتە بەر.

(ئەو) جھئ خرڤەبوونا ھەمی حەز و ئارەزوویین کپکرینە و ھەر ژ زارۆکینییی د دەروونی مرۆقیدا یا جیگیرە، چیژ وەرگرتن و تیرکرنا حەزان ژ لایئ (ئەو) یقە یا گرنگە بیی گوھدانا وئ چەندئ کو ھەتا چ پادە ل گەل میشکی و بۆچوونین جقاکی دگونجیت (حوسین، 2007: 348). ھەر وەسا: ((ژ وئ لادانئ یان وئ حەزا دقیت ژ لایئ سیکسی قە بەیتە تیرکرکن)) (حاجی، 2008: 43) پیکدھیت. ئەقە ب ئەوئ چەندئ یا بەرنیاسە کو ((کوگەھا شیانین دەروونی و خۆرسکییە و ل دویف ریبازا چیژئ دجیت)) (الداھری و الکبیسسی، 1999: 75). ئەف ئاستە ((دبیتە جەمسەرئ

د ئەفی ئاستیدا مرۆف خو ژ ھەر تشتەکی بالاتر دینیت و ئەقیت کەسایەتییای خو کیم بکەت، سەرەپای وئ چەندئ ئەگەر ھەز ژئ بۆ کریارەکا شاش ھەبیت، بەلئ ئەف ئاستە رێگریی ل مرۆفی دکەت و ناھیلیت مرۆف ب ئەنجامدانا وی کاری رابیت.

ئاستئ (ئەزئ بالا) ئاستئ رەوشتیە و یاسایا بەھایین جفاکی و مەزھەبی د بالادەستن و ریکئ ل ھەز و ئارەزوویین کپکری یین ئاستئ (ئەوی دگرن، ھەولدانە بۆ خو گونجاندنئ ل گەل یاسا و داب و نەریتئ جفاکی (ھوسئین، ۲۰۰۷: ۳۴۸). ئانکو ((رەھەندئ رەوشتی و نەریتان د کەسایەتییادا پیکدھینیت، رۆلئ سەرەکی یئ ئەفی ئاستئ نەھیلانە بۆ ھەمی ئارەزوویین (ئەوی و رەنگکرنا (ئەزئ ییە ب شیوەیەکی رەوشتی د کارئین ھیلاید)) (الداهری و الکبیس، ۱۹۹۹: ۷۵). ئەف ئاستە ((بریتیە ژ وان باوھری و ھەزئ ئایدیالیین ل دەف مرۆفی کو بەروفاژئ (ئەوی یە)) (حاجی، ۲۰۰۸: ۴۲). ھەرھەسا ((ئاستئ (ئەزئ بالا) شیوەیەکی جۆدایە ژ (ئەزئ و ب دژئ وییە، (ئەزئ بالا) دیتە زارقە کەر بۆ داب و نەریتئ ب بەا ئەوین بەردەوام ژ نەوہیەکی بۆ نەوہیەکی دینر دھینە قەگواھستن)) (عباس، ۲۰۰۵: ۳۲۵). ب شیوەیەکی گشتئ (ئەزئ بالا) ((لە دوو بەش پیک دیت، یە کەمیان ئەم بەشە کۆنترۆلی (من) دەکات، یان دادوەرێکە بەسەر بەشی (من) لە کەسایەتیدا. رۆلئ ویزدان دەگیرئ. ھەمیشە لە نرخاندن و ھوکمداندا یە لە سەر ئەو ویناکردن و رەفتارانەکی کە (من) بریاری بۆ دەدات. دووھمیان (منی بالا) ی پیدەوتریت، کە لە گەل ھەلسەنگاندنی پوزەتیشدا یە و نموونەکی بالا دەخوایئ بۆ (من)، یان بە مانایەکی تر دەیوئ (من) لە نموونەکی بالا بچئ، کە ئەمەش ئەو نموونەکی مرۆف بە دوایدا دەگەرئ تا پئی بگات)) (قەرەداغی، ۲۰۱۱: ۱۰۳).

قە ھەییە و دەرپرینئ ژ وئ پەیوہندی دکت، ئەوا مرۆفی دقیت د گەل ژینگەھا جفاکی (گریدەت)) (حاجی، ۲۰۰۸: ۴۲). ئانکو ئەف ئاستە وەکو ((بزوینەرەکییە بۆ رەوشتی مرۆفی د چارچوو قەھەکی جفاکی پەسەندکریدا، ژ لایئ ھندەکین دیت)) (الداهری و الکبیس، ۱۹۹۹: ۷۵). دەستپیکا ئەفی ئاستئ ((د دوو سالییا زارۆکیدا دیار دیت و ل دویف ریبازا کەتواری دچیت)) (الداهری و الکبیس، ۱۹۹۹: ۷۵). واتە ئاستئ (ئەزئ) ((بریتیە لە بەشی ھەست و نەست لە کەسایەتیدا. لیرەدا ھەموو ئەو ویناکردنە ھەن کە ناسنامەکی مرۆف بەرجەستە دەکەن، وەکو توانای نرخاندن، عەقل و پرۆسە مەعریفییەکانی وەکو بیرکردنەوہ، یاد، زمان و دەرک)) (قەرەداغی، ۲۰۱۱: ۱۰۳).

د رۆمانا (مریەما) ییدا، (مریەما) د ئاستئ (ئەزئ) ل ناسنامەکی خو یا کەسایەتی دگەریت، دەمئ دکەقیتە د ناھەرا دوو ھەلبژارتاندا، ب ئەفی شیوەکی قەدگیریت: ((... ھندەک جارن ئەز ب خوە پرساری ژ خوە دکم، دبیژم مریەما، ئەرئ تو کچ یان ژنی؟ بەری نھا، د ناھەرا ھەردوو یان دا من ھیقی دکر بیم دایک، بەلئ دیارە کو داخووازا من گونەھەک یان مافەک نەرەوا بوو، دیارە ژئ کو چیناب کەسین بیچار و بی خودان گەلەک تشتان بخوازن، لەورا ژ ھینگئ وەرە ئەز ب کیم تشتان رازی دیم، بەلئ د عەینی دەمی دا خوە کیم نابینم ژبەرکو ئەز نە یا کیم... ھەگەر ئەقینا من تیرا ھەمی دلین شکستی بکت، یا دەرژین روھا من ژئ تیرا دیوارین ھەمی زیندانین رۆژھەلاتئ ھەنە)) (سلیقنەیی، ۲۰۲۰: ۷۱-۷۲). د ئەفی دانوستاندنا خودیدا (مەریەما) ھەست ب ھندابوونا کەسایەتییای خو دکەت و ب ریکا ھەلسەنگاندن و عەقل و پرۆسپسەکا مەعریفی پرساری ژ خو دکەت، کو ئایا ناسنامەکی وئ وەکو ئافرەت ژنە یان کچە؟.

۳-ئەزئ بالا:

هاتییه‌کرن، هه‌تا ده‌مه‌کئی دريژ که‌سه‌کی پويته پئ نهدا و خو لئ نه‌دکره خودان و به‌ره‌قانی ژئ نه‌دکر و هاته پشتگوه‌خستن، هه‌ر وه‌کو ل سهر زارئ (مريه‌ما) پئ ب خو ده‌يته گوتن: ((سيه و شه‌ش سالان که‌سه‌کی نه‌دزانی ئەز کی مه، يان چ ب سه‌ري من هاتيه، به‌لئ، پشتی کو زانين ژي هيژ بيده‌نگن...)) (سليقانه‌یی، ۲۰۲۰: ۱۲). ل قيرئ (مريه‌ما) ئاستئ بيئاگه‌هی و پشتگوه‌خستن جفاکی دده‌ته ديارکرن، هه‌روه‌سا د ناخئ خو‌دا هه‌ست ب وي بيده‌نگيا جفاکی ل سهر نه‌ره‌واييئ دکه‌ت، ئەقجا وه‌ک بيره‌ينانه‌کئ د هينيته ل سهر هزرا خوانده‌قانی کو هه‌ست ب وي ئازارا د ناخئ ويدا په‌يدا بووی بکه‌ت، دا بيته ديده‌قانه‌ک ل سهر سته‌ما وی جفاکئ باباسلار.

۲- که‌سايه‌تيا بنده‌ست:

ل دؤر پيناسه‌يا بنده‌ستياي هاتيه گوتن: ((بنده‌ست ئەوه يئ هيرش و زورداری لئ ده‌يته‌کرن، يان ئەوه يئ دکه‌فيتها د ناف زوردارييدا)) (شلتمونی، www.mufakerhur.org). ئەقجا ژ ئەنجامئ ئەقئ چهندي ئەو که‌سايه‌تی هه‌ست ب سته‌م و بنده‌ستياي دکه‌ت.

ل دويف ئەقئ پيناسئ د رۆمانا (مريه‌ما) بييدا، که‌سايه‌تيا بنده‌ست ئەوا که‌فتيه د ناف دؤخئ زوردارييدا (مريه‌ما) به، پشتی دايک و بايين وي وه‌غهر دکهن، ئيدي (مريه‌ما) دکه‌فيتها بن زؤلما ژنابئ و ژبه‌ر ژيئ وي يئ بچويک ده‌يته ته‌په‌سه‌رکرن و ده‌ره‌نجامئ وي چهندي د ژيه‌کئ کي‌مدا دبته قوربانيا ژناب و چه‌زکريئ وي، بؤ نمونه ل دؤر سته‌ما ژنابا خو (مريه‌ما) د هه‌قه‌يقينا ل گهل (نارين) يدا ب ئەقئ شپوه‌ی هه‌دگيريت: ((پشتی کو زکئ من بوويه سئ هه‌يقي، ژ که‌سئ نه‌ده‌اته فه‌شارتن ب تايه‌ت ژ ژنيئ شويکري. ئەز مائل مام، من نزانی خوه‌لييا کئ ب سه‌ري خوه وه‌ربکم. هه‌تا راده‌کئ ئەز چله‌ک ژي

د رۆمانا (مريه‌ما) بييدا، ل سهر زارئ (مريه‌ما) يئ ب خو هاتيه فه‌گيران، به‌حس ل هه‌ول و خو‌پاراستنئ ژ ره‌گه‌زين نير دکه‌ت، ده‌مئ بؤ جارا گه‌له‌کئ ژ لايئ ره‌گه‌زئ نيرفه هاتيه بکارهينان، ئيدي ل شاشيئ خو دزقريت و بؤ ماوه‌يه‌کئ دريژ دکه‌فيتها د ئاستئ (ئه‌زئ بالا) دا، ده‌مئ دبيژيت: ((شه‌ش سالين دی ئەز ب تکی تنئ مام. قئ جارئ من ژ دل هه‌ولدا خوه بياريزم و ئيدي نه‌که‌قم ته‌له‌ا چ بوونه‌وه‌ريئ نير د قئ دارستانئ دا)) (سليقانه‌یی، ۲۰۲۰: ۱۱۱). واته که‌سايه‌تيا (مريه‌ما) د ئەقئ ده‌می هه‌مييدا د ئاستئ (ئه‌زئ بالا) دايه.

ته‌وه‌ريئ سيئ: ده‌رپينا ده‌روونيا ئافره‌تی د رۆمانيدا

ئافره‌ت ده‌ما دکه‌فيتها د هه‌ر باره‌کئ ده‌روونيدا، ئيدي ده‌رپينئ وي ژي ل دويف ئەوی بارودؤخی گوهورپين ب سه‌ردا ده‌ين، بؤ نمونه ئافره‌ت ئەگه‌ر يا (پشتگوه‌خستی، يان بنده‌ست و... هتد) بيت، شپوازي ده‌رپين و هزرکنا وي دي يا تايه‌ت بيت، به‌لئ ئەگه‌ر به‌ره‌ف هه‌لچوونئ چوو ده‌رپينژي ب هه‌مان ئاوايي دي به‌ره‌ف هه‌لچوونئ چن. ئەف چهنده ب شپوه‌يه‌کئ ئاشکرا د ئەقئ رۆمانيدا ده‌يته ديتن. بؤ ئەقئ چهندي که‌سايه‌تياي ئەقئ رۆمانئ ل سهر ئەقان جوران هاتينه دابه‌شکرن:

۱- که‌سايه‌تيا پشتگوه‌خستی:

که‌سايه‌تيا پشتگوه‌خستی مه‌به‌ست پئ ((ئو) ئافره‌ته يا کو ژ لايئ جفاک، خيزان و وه‌لاتيغه ده‌يته لادان و هه‌می مافين خو د ژيانيدا وه‌کو ئافره‌ت ژ ده‌ستده‌ت)) (رزيق، ۲۰۱۵-۲۰۱۶: ۵۷). و خو بي بها و پشتگوه‌خستی دبينيئ.

د رۆمانا (مريه‌ما) بييدا، که‌سايه‌تيا پشتگوه‌خستی که‌سايه‌تيا (مريه‌ما) يئ ب خو‌يه، پشتی ئەو رويدانا ده‌ستدريژيئ ئەوا ل دژي وي

پاتەیهەك بینقیژ و جار ژى دكرم دۆركا خیرى و ل
دۆر سەرى كابرایی دزقراندم)) (سلیقانهی، ۲۰۲۰:
۳۲-۳۳).

تەوهرى چارى: گریپیا هەستكرن ب كیماسیى

نافرەت ب سروشتى خۆ بونەوهرەكا نازكە و
پرانیا جاران ب هەستین خۆ بریاران دەت،
دەرئەنجامى ئەقى چەندى ژى پتر ژ رەگەزى نیر
گریپین دەروونى ل دەف دەینە دیتن، دشیین بیژین
رەنگەفەدانا ئەقى دايشى ب زەلالى د تیکستین
رۆمانیدا دەینە دیتن.

گریپیا هەستكرن ب كیماسیى ل سەر دەستى
زانایى نەمسایى (ئەلفرید ئەدلەر) د دەیتە
بەحسكرن. (ئەدلەر بەرەف هەستكرن ب كیماسییا
خودى كەسیفە چوو، ب دیتنا وی كیماسى هیز و
پالدرەكە هەستین نقیسەر و هونەرماندان
دلغیبت)) (فیدوح، ۱۹۹۲: ۶۸). ب دیتنا وی (ئەدەب
دارشتنەكە ژ كیماسیین كەسایەتیین نقیسەرى و
ئاوئتەبوونا وان كیماسییانە ل گەل هزرین نقیسەرى،
دەرئەنجامى قى چەندى بابەتەكی ئەدەبیى جوان
دەیتە داریتن)) (الرقب، ۲۰۰۷: ۹۱). واتە (ئەدلەر)
دینیت كو نقیسەر ب رپیا قەرەبوكرنا كیماسییان
پەنایى دەتە بەر كارین داھینانى، ((ب تاییەت
هەبوونا كیماسییان د ئەندامین مروقىدا، دیتە ئەگەر
كو بەرەمەند بەیتە پالدان و ب زیرەکییا خۆ
بەرەنگارى كیماسیین خۆ دیت و وان كیماسییان
ب تشتەكی دی قەرەبو دكەت)) (الكنانى، ۲۰۰۵: ۵۴). د
ئەقى بیاقیدا (ئەدلەر) گەلەكی ب (نیتشە) و
تیوریا وی یى كاریگەر بوو، ئەو تیوریا ل دۆر
ملمانیا بەردەوام ل سەر ژیانى و حەزا خۆ دیاركرنا
مروقى بۆ چەسپاندنا دەستەلاتا خۆ ب هەر
شیوہەكی هەبیت، هەروەسا هەر شكەستەكا یان
نەسەرکەفتنەكا ژ وی دەستەلاتى دیتە ئەگەرى وی

ببوم، ل هەر دانى خوارن و قەخوارنا من ببوو
دووچاركى. مەنجولی ژى هەر هەولدا من برسى و
تیهنى بهیلت. شەقین من هەمی بوونە شەقین
یەلدا نارین جان)) (سلیقانهی، ۲۰۲۰: ۵۶-۵۷).
سەرەرای وی کارەساتا ب سەرى (مریەما) یى هاتی،
هەر وەكو ئەو ب خۆ دبیژیت كو ئیدی ژنابا وی
(مەنجول) ژى ژ هەمی لایەکیفە ئەو تەپەسەر و
بندەست دكر.

۳-كەسایەتییا هار و خرابكار:

ئەف كەسایەتییه ((سەرەدەریى ب رپكا هیزی
دكەت، بیى ل بەر چاف وەرگرتنا لایەنى دیتن،
هەروەسا ئەقى كەسایەتیى بەهرا پتر رەفتارەكا
دۆژمانە و خرابكرن و ژناقبرنى یا ل دەف هەمی، ب
شیوہەكی دیتن كەسایەتییهكا هەقدژە بۆ جفاكى و
هەلگرا تاوان و كارین خرابە بۆ جفاكى)) (طلبة و بن
بودریو، ۲۰۱۹-۲۰۲۰: ۲۷).

د رۆمانا (مریەما) ییدا، كەسایەتییا هار پتر وەسفا
ژنابا (مریەما) یى (مەنجول) ئى هاتییەكرن، كو د
پرانیا قەگیرانین خۆدا (مریەما) وی ب كەسەكا هار
و ستەمكار ددەتە نیاسین، ژبەرکو ئەو ب خۆ دیتە
قۆربانیا ستەمپن وی، د پەرەگرافەكیدا ئەو هەست
ب بەرپرسیاریى ل هەمبەر ژنابا خۆ دكەت و
نەقیت تیکەلى وی كەسى بییت یى كو ل ژید بى
رەوشتیا وی ژيانا (مریەما) یى هاتییە ویرانكرن، وی
بەرپرسیاریی هەمپن دكەتە ستویى رەفتارین
ژنابا خۆ (مەنجول) ئى دەمى دبیژیت: ((من دگوتى
مەحەمەدى مەیری زەلامەك پیس و چاقبرسى یە،
خەلك ب خرابى بەحسا وی دكت ب تاییەت
دەربارى تیکلیین وی د گەل كچك و ژنكان. من ل
بیرا وی دەینا ژى كو ئەقلی بابى من ژ وی نابرت
چونكى گەلەكی بیخیره، مروقهكی سەرژنكە و نە
جەى باوهریى یە، بەلى هەر جار مەنجولی ئەز
پاشقە دبرم، ئەو دەینا سەرى من یا كو باى
نەهینایى سەرى كوینى رەش، جار ئەز دكرم

هاریکار بوو. "ئیکن تیرمه‌هی، دهرز، پهردین قه‌تاندي، مارین کوره و دیکيلا شه‌مهنده‌فری" بیوون سیمبولین سهره‌کی د که‌قالان دا)) (سلیفانه‌یی، ۲۰۲۰: ۹۲-۹۳).

ئه‌نجام

۱- که‌سایه‌تی و سیمایین ئافره‌تا کورد د رۆمانا (مریه‌ما) بییدا وه‌ک ئافره‌ته‌کا توره و یاخی ژ جفاکی خۆ ده‌یتته نیشان‌دان، ئه‌وا به‌رده‌وام هه‌ول و بزاهان دکه‌ت دووباره که‌سایه‌تییا خۆ قه‌بینیت و د ناخی خۆدا باوه‌رییا خۆب خۆ قه‌گهرینیت.

۲- پیکه‌اتا ده‌روونییا ئافره‌تی د رۆمانا (مریه‌ما) بییدا ل دویف بنه‌مایین ره‌خنا ده‌روونشیکاری وه‌سان خۆیا دبیت کو که‌سایه‌تییا (مریه‌ما) یی که‌سایه‌تییه‌که د ناخی خۆدا هه‌ست ب یاخیبوون و نه‌ئارامیی دکه‌ت و به‌رده‌وام د هه‌فرکییا هه‌ر سی هیزان‌دایه، د قۆناغا ده‌ستپیکي یا ژيانا خۆدا که‌سایه‌تییا وئ د ئاستی (ئه‌و) یدا بوو و ب دلینی سه‌رده‌ری ل گه‌ل که‌تواری هاتییه‌کرن، پاشی د قۆناغا پیکه‌یشتنا خۆدا د که‌فیته د ئاستی (ئه‌زی) بالادا و خۆب ره‌وشت و تیتال و سه‌نجین جفاکیقه گرپدده‌ت، د ناقه‌را ئه‌قان هه‌ردوو قۆناغاندا د که‌فیته د ئاستی (ئه‌ز) یدا کو ناهیلیت هه‌ردوو ئاستین دی ل سه‌ره‌قدوو زال بین.

۳- که‌سایه‌تییا (مریه‌ما) یی پشتی کو که‌فتییه د بارودۆخه‌کی ده‌روونی یی خرابدا، ل دویف ئه‌وی بارودۆخی گوهورپین ب سه‌ر که‌سایه‌تییا ویدا هاتن و ژ ئافره‌ته‌کا (بیده‌نگ و پشتگوه‌خستی و بنده‌ست... هتد) به‌ره‌ف هنده‌ک هه‌لچوونین یاخی چوو وه‌ک کارقه‌دانه‌ک ژ وئ ره‌وشی و سه‌رده‌رییا ل گه‌ل هاتییه‌کرن، ئه‌قه ژ پیکه‌مه‌ت قه‌دیتنا ناسنامه و قه‌گه‌ران‌دنا باوه‌رییا خۆ.

چه‌ندی کو مرۆف هه‌ست ب کیماسییی بکه‌ت، ئه‌ف هه‌سته ل زارۆکینییی ل ده‌ف مرۆفی په‌یدا دبیت، ده‌می مرۆف دکه‌فیته ململانی ل گه‌ل یین ژ خۆ مه‌زنتر و نه‌شیت چ بکه‌ت، ژبه‌رکو نه‌یی خۆدان هیزه، ئه‌قجا گرپیا هه‌ست ب کیماسیکرنی مرۆفی به‌ره‌ف قه‌ره‌بوکرنی پالده‌ت (ته‌یب، ۲۰۰۶: ۳۱).

د رۆمانا (مریه‌ما) بییدا، رۆماننقیس ب رپیا گرپیا هه‌ستکرن ب کیماسییی ئانکو ئه‌و دیارده‌یا هه‌ستکرن ب کیماسییی ئه‌وا د ناف جفاکی ویدا هه‌ی، په‌نایین دبه‌ته به‌ر به‌ره‌می ئه‌ده‌بی، ئه‌وژی ب رپکا کاره‌کته‌رین خۆ قه‌ره‌بويا کیماسیین خۆ یین ده‌روونی و جفاکی دکه‌ت، رۆماننقیس (مریه‌ما) یی دکه‌ته ئالاقه‌ک کو خودان گرپیا هه‌ست ب کیماسی کرنییه، دبیت د بنیاتدا ئه‌و گرپیا هه‌ستکرن ب کیماسییی ژه‌سته‌تا رۆماننقیسی ل به‌رامبه‌ر نفشی می ژ ئه‌نجامی دیتنا وی بۆ جفاکی په‌یدا ببیت، ئه‌قجا ب رپکا (مریه‌ما) یی وئ هه‌ستی دده‌ته ئازراندن، بۆ نموونه کو (مریه‌ما) کچه‌که یا ژ کچینییا خۆ که‌فتی و ئه‌ف رویدانه یا بووبه ئه‌گه‌ر کو گرپیا هه‌ست ب کیماسیکرنی ل ده‌ف خۆدی (مریه‌ما) یی به‌یتته دیتن، له‌ورا ب ده‌ربازبوونا ده‌می (مریه‌ما) په‌نایین دبه‌ته به‌ر کاره‌کی داهینانی ئه‌وژی کارئ نیگارکیشییییه، ب ئه‌قی چه‌ندی هه‌بوونا خۆ دسه‌لمنیت و دبیزینه جفاکی ئه‌قه (مریه‌ما) یه، واته ب رپکا هونه‌را خۆ ده‌رگه‌هین گرتی ل هه‌مبه‌ری خۆ قه‌دکه‌ت و قه‌ره‌بويا کیماسیین خۆ یین ده‌روونی دکه‌ت، بۆ نموونه د په‌ره‌گرافه‌کیدا دبیزیت: ((من تشته‌کی تایبه‌ت نه‌ما بوو، کو ئه‌ز ئی بترسم. من هه‌ولدا هونه‌را خوه‌ پتر ناس بکم، ئه‌و ئی ب رپکا خواندن و کارئ پراکتیکی. د دوو سی سالان دا من شیا بیست و چار که‌قالان نیگار بکم، تیرا پینانگه‌هه‌ک که‌سایه‌تی هه‌بوون هه‌ر چه‌نده قه‌کرنا پینانگه‌هه‌ی د هزرا من دا نه‌بوو، چونکی ره‌وشا من، ب تایبه‌ت ژ ئالی ده‌روونی قه، نه

الداھري و الکبيسي، صالح حسن و وهيب مجيد (1999). علم النفس العام، ط1، الاردن: الدار الکنبدي للنشر و التوزيع. الرقب، احمد (2007). نقد النقد بکار ناقداً، ط1، عمان-الاردن: دار اليازوري العلمية للنشر و التوزيع.

الزبياري، عبدالکريم يحيى (2006). فضاءات مغايرة للنص، ط1، دهوک: دار سبيريز للطباعة و النشر.

الکناني، ممدوح عبدالمنعم (2005). سيکولوجية الابداع و اساليب تنميته، ط1، عمان: دار الميسرة للنشر و التوزيع.

رزيق، هناء (2015-2016) صورة المرأة في الرواية (قليل من العيب يكفي!) لزهرة ديك، رسالة الماجستير، كلية الاداب و اللغات، جامعة محمد خيضر بسكرة.

عباس، فيصل (2005). الفرويدية و نقد الحضارة المعاصرة، ط1، بيروت: دار المنهل اللبناني للطباعة و النشر.

فيدوح، عبدالقادر (1992). الاتجاه النفسي في نقد الشعر العربي، ط1، دمشق: مطبعة اتحاد الكتاب العرب.

طلبة و بن بودريو، سناء و نورالهدى تقوى (2019-2020) بنية الشخصية في الرواية "البيت الدافئ"، ل (خولة القزويني)، رسالة الماجستير، كلية الاداب و اللغات، الجزائر: جامعة العربي بن مهيدي أبو البواقي.

ج-مالپهريين نه نترنيتي:

شلتموني، براءة أيمن. الظالم و المظلوم .

www.mawdoo3.com

الحلايقة، غادة. ملامح الوجه و علاقتها بالشخصية .

www.mawdoo3.com

٤- گريپين دھروونی ب ئاوايه کي ئاشکرا ل دهف (مريه‌ما) يين دهينه ديتن، وهک گريپيا ههستکرن ب کيماسيپين و ههستکرن ب سته‌م و چه‌وساندني.

ژيدهر:

أ-په‌رتووک ب زمانئ کوردی:

ته‌يب، هه‌قال سه‌ليم (2006). بوني‌اتگه‌ری د ناف ره‌خنا کورديدا، چ1، دهوک: ده‌زگه‌هئ سپيريز.

حاجی، عبدي (2008). چه‌ند تيوره‌کين ره‌خنا نه‌ده‌بی، چ1، دهوک: ده‌زگه‌هئ سپيريز.

حوسين، هيمداد (2007). ده‌روازه‌يه‌ک بؤ ره‌خنه‌ی نه‌ده‌بی کوردی، چ1، هه‌ولير: ده‌زگای تويزينه‌وه و بلاوکرده‌وه‌ی مؤکريانی.

سليقانه‌یی، سه‌بری (2020). مريه‌ما (کچه‌ژنه‌ک ژ زه‌مانه‌ک دی)، چ1، دهوک: بن ده‌زگه‌هئ چاپي.

عبدالقادر، امين (2005). دوو چه‌مکين هاقيبوون و ياخيبوون (د هوزانا نويخازا کورديدا)، چ1، دهوک: ژ وه‌شانين نيکه‌تيا نفيسه‌رين کورد.

قه‌ره‌داغی، مه‌هاباد (2011). زمان، پامان و ناسنامه، چ2، سليمانی: ده‌زگای چاپ و په‌خشی سه‌رده‌م.

ب- په‌رتووک ب زمانئ عه‌ره‌بی:

الخلاصة

هذه الدراسة هي محاولة لتقضي و تحديد الأبعاد السايكولوجية للمرأة. ولهذا الغرض تم أخذ شخصية (مريما) من الرواية (مريما) للروائي (صبري سليمان) كنموذج. وقد تم اظهار الأبعاد و المكونات السايكولوجية التي وهبها الروائي لشخصية (مريما). ايضاً هي محاولة للإجابة عن السؤال المفترض حول كيف صور الروائي شخصية المرأة الكردية من الناحية السايكولوجية في روايته؟ بتعبير الاخر كيف تم التصدي للمرأة من قبل المجتمع الابوي؟. هذا و بالاستناد الى النظرية النقدية التحليلية النفسية ل (سيغموند فرويد) و آراء (الفريد ادلر) من خلال تحديد المكونات الثلاثة للشخصية (الانا، الهو، الأنا الاعلى) التي تجمع في أعماق كل انسان مكونة سيكولوجيته، كذلك تم تجسيد عقدة الاحساس بالنقص عند شخصية (مريما) في الرواية. وقد أظهرت الدراسة ان الكونات الثلاثة لسايكولوجية الانسان موجودة في الشخصية الروائية (مريما)، حيث تعرضت لظروف سيئة عبر مراحل حياتها و بسبب تلك الظروف القاسية تغيرت شخصيتها و لهذا فانه من السهل ان نلتصق بتلك التغيرات عند المكونات (الانا) و (الاهو) و (الانا الاعلى).

الكلمات المفتاحية: الأبعاد السايكولوجية، الانا، الهو، الانا العلى، الشعور بالنقص.

PSYCHOLOGICAL DIMENSIONS OF KURDISH WOMEN IN MARYAMA NOVEL

MOHSIN ARIF SALIH and SANAZ MAHMOOD YOUSIF

Dept. of Kurdish Language, College of Languages, University of Duhok, Kurdistan Region-Iraq

Abstract

This research is an attempt to investigate and identify some aspects of women's psychology, especially the practical aspects of Mariama's character who is the protagonist of Sabri Slevani's novel Mriama which is used as an example.

The Powers and aspects that the novelist has given to Maryama's character in Maryama novel are demonstrated. Moreover, it is an attempt to answer a hypothetical question that how the novelist has constructed the Kurdish women from psychological point of view? In other words, how the patriarchal society has created impediments in her way?. This is supported by the psychoanalysis theory of Sigmund Freud and some opinions of Alfred Adler, through identifying the (Id, ego and superego) which are embedded in our psychic and from our psychogical component. Through this theory, the inferior complex of Maryama's character is materialized in the novel. The research shows that the psychological aspect are clearly demonstrated in circumstances which contribute the changes she witnesses in her journey of life. In her life as created by the writer, Maryam's transition from id, ego, superego is easily demonstrated.

KEY WORDS: Psychology Aspects, Id, Ego, Superego, Inferiority Complex.